

Õpetajale

10 punkti

1. Analüüsi kirjeldatud juhtumit ja vasta küsimustele.

Sõõriku valla volikogu valimiste päeval sisenes valimisjaoskonda 16-aastane Kalle, kes soovis valimistel osaleda. Valimiskomisjoni liikmed ei võimaldanud seda, kuna Kalle nime ei olnud valijate nimekirjas, mis oli koostatud vallaelanike registri alusel. Kalle oli aga veendunud, et teda ei ole nimekirja kantud, kuna ta sai 16-aastaseks alles hiljuti ning nüüd on tal õigus osaleda kohalike omavalitsuste valimisel. Vanuseline piirang on vaid Riigikogu valimistel. Kallel valida siiski ei lubatud. Siis ütles Kalle, et ta on 21-aastane. Valimiskomisjoni liige nõudis isikut tõendavat dokumenti, mida Kallel kaasas ei olnud. Kui valimiskomisjoni liikmed endale kindlaks jäid, soovis Kalle valida oma ema eest, kes oli kodus haige ja ei saanud valimisjaoskonda minna. Ka seda ei lubatud. Nii jäigi Kallel sellel päeval oma valik tegemata.

1. Kas Kalle õigusi rikuti? Põhjenda kahe argumendiga.

1	2	3
---	---	---

2. Kas emal on õigus saata poega enda eest valima? Kas Kalle ema õigusi rikuti? Põhjenda kahe argumendiga.

4	5	6
---	---	---

3. Millist dokumenti tunnustatakse valimisjaoskonnas isikuttõendava dokumendina?

7

4. Mis on vallavolikogu?

8

5. Mis küsimustes võib valla/linna volikogu otsuseid vastu võtta? Too kaks näidet.

9	10
---	----

Õpetajale

3 punkti

55

8. Tarbijakaitse. Tähistä õige vastus ristiga.1. Mida tähendab pakendil märge: *Kõlblik kuni?*

- minimaalne säilivusaeg
- toiduainet võib peale seda päeva müüa allahinnatult
- toiduainet on keelatud müüa peale antud kuupäeva

2. Millistel juhtudel peab kaup olema ostja nõudmisel ümber vahetatud?

56

- ülikonna suurus ei sobinud ja 30 päeva pärast palus ostja selle ümber vahetada
- ostetud televiisori kasutusjuhend oli saksakeelne. Ostja lülitas televiisori sisse ja aparaat põles läbi
- laps mängis ostetud arvutimänguga kuu aega ja hiljem palus selle uue versiooni vastu ümber vahetada

3. Kuidas saab tarbija kaitsta oma huve, kui äsja ostetud kaubal ilmneb puudus?

57

- proovima seda ise parandada
- pöörduma koheselt kauplusesse
- pöörduma linna/vallavalitsusse

9. Milliseid otsuseid ja kaudseid makse tuleb Eestis tarbijana maksta? Nimeta kolm erinevat makstu.

3 punkti

58

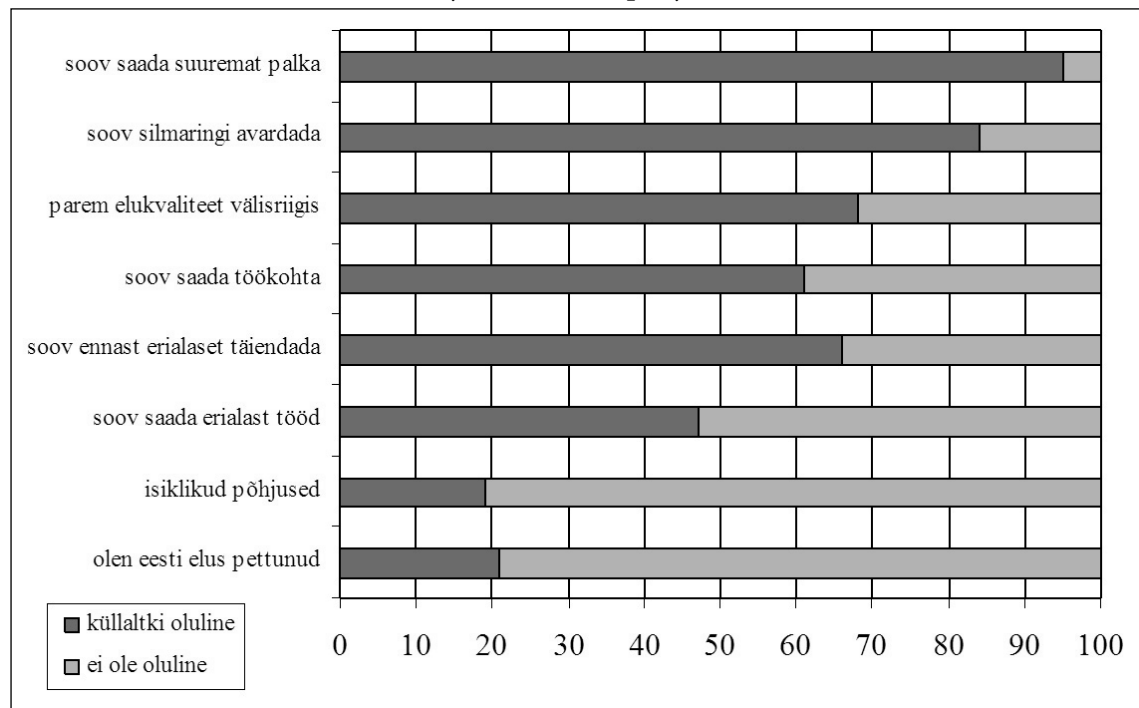
59

60

7. Vasta diagrammi alusel küsimustele.

Õpetajale
10 punkti

Töajõu liikumise põhjused

Joonis Kallaste, Epp. Eesti tööealise elanikkonna töötamise potentsiaal Euroopa Liidu riikides

1. Nimeta kaks peamist põhjust, miks minnakse välismaale elama.

45 46

2. Kuidas mõjutab Eesti Vabariigi kuulumine Euroopa Liitu Eesti tööturgu?

47

3. Millised negatiivseid ja positiivseid tagajärgi inimese ja riigi seisukohast lähtuvalt oskad nimetada seoses inimeste välismaale tööle minekuga? Nimeta kaks positiivset ja negatiivset tagajärge.

positiivsed _____

48 49

negatiivsed _____

50 51

4. Nimeta tööturu osapooled.

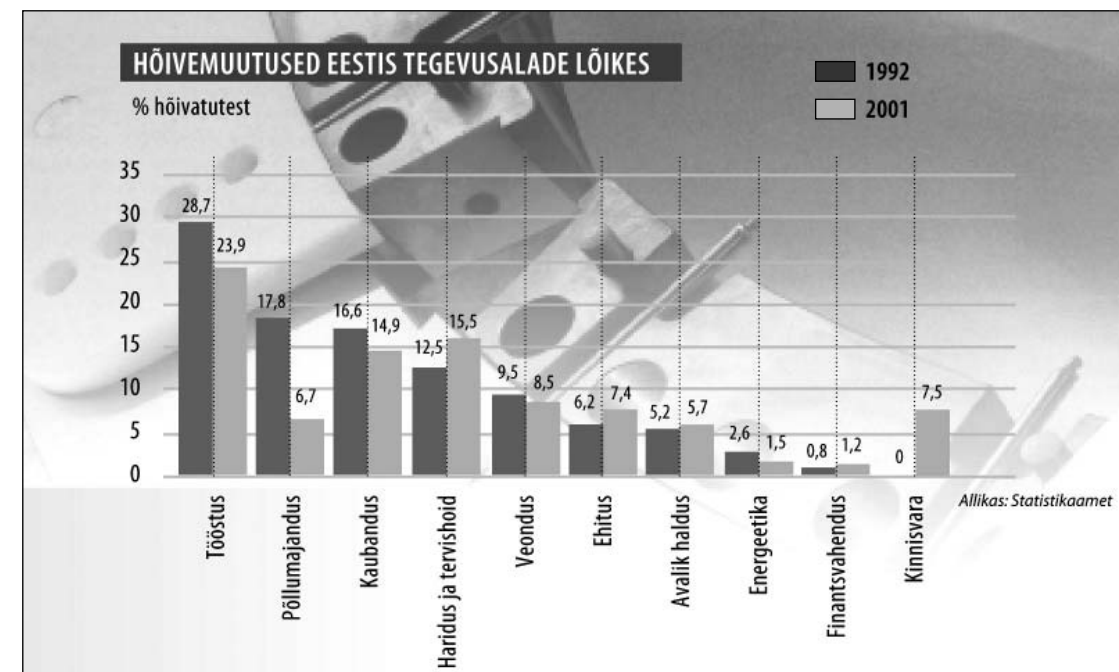
52

5. Selgita, mis on tööleping ja kelle vahel see sõlmitakse.

53 54

2. Töö andmetega.

Õpetajale
10 punkti

1. Millistes majandusharudes on hõivemuutused olnud kõige suuremad? Nimeta kolm.

11 12 13

2. Selgita diagrammi alusel kinnisvaravaldkonnas toimunud muutusi. Nimeta kaks muutuste põhjust.

14 15

3. Miks tööhõive põllumajanduses on langenud? Nimeta kaks põhjust.

16 17

4. Kas Sinu arvates peaks Eesti riik põllumajandust doteerima? Põhjenda oma seisukohta kahe argumendiga.

18 19 20

3. Põhiseadus. Tähistage õige vastus ristiga. Vajadusel kasuta põhiseadust.

Õpetajale

3 punkti

1. Kellel on Eestis viibides tagatud põhiseaduses loetletud kõigi ja igäühe õigused, vabadused ja kohustused?

21

- ainult Eesti kodanikel
- Eesti kodanikel ja teiste riikide kodanikel
- kõigil Eestis viibivatel isikutel
- Eesti ja Venemaa kodanikel

2. Kes on kohustatud hoolitsema abi vajavate perekonnaliikmete eest?

22

- perekond ise
- sellist kohustust põhiseaduses ei ole
- kohalik omavalitsus
- riik

3. Kes võivad Eestis vabalt valida elukutset, tegevusala ja töökohta?

23

- kui seadus ei sätesta teisiti, siis kõik Eestis viibivad inimesed
- ainult Eesti kodanikud
- kõik eesti keelt oskavad inimesed
- kõik, kellel on vähemalt põhikooli haridus

4. Iseloomusta massikommunikatsiooni demokraatlikus riigis. Leia loetelust kolm sobivat tunnust! Tähistage õige vastus ristiga.

3 punkti

- ajakirjandust kontrollib võimupartei
- ajakirjandus on vaba
- infoallikaid on palju
- infoallikad on piiratud
- valitsuse ja poliitika kritiseerimine on lubatud
- lubatud on vaid lojaalne või valitsust ülistav informatsioon

24

25

26

5. Märki kas väide on õige (Õ) või vale (V)! Kui väide on vale, kirjuta lahtrisse

Õpetajale

10 punkti

Parandused õige väide.

Väide	Õ/V	Parandused
1. Parlamendi ülesandeks on esindada poliitikas mitmesuguseid ühiskonnagruppe ja vaateid		
2. Valitsus võtab vastu riigieelarve		
3. Riigikogu juhatuse moodustavad esimees ja kaks aseesimeest		
4. Riigikogu saadik võib kuuluda samal ajal mitmesse parlamendifraktsiooni		
5. Eesti kohtusüsteemi kõrgeimaks astmeks on Ülemkohus		
6. Ministeeriumi igapäevast asjaajamist korraldab kantsler		
7. Maakond on riikliku halduse üksus		

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

6. Ametiisikud. Märki tabelisse “+” kui ametiisik on ametisse määratav ja “-“ kui ei ole. Lisa õige vanus, kui vastav piirang on seaduses määratud.

8 punkti

Vanusepiirangud võivad olla järgmised: 18-aastane, 21-aastane, 40-aastane.

Ametikohad	on ametisse määratav (nimetatav)	iga EV kodanik võib selleks saada (märki õige vanus)
Riigikogu liige		kui on vähemalt . . aastane
EV peaminister		
EV president		kui on vähemalt . . aastane
Riigikohtu esimees		
Europarlamenti liige		kui on vähemalt . . aastane

37

38

39

40

41

42

43

44